Paschen en Paasch-Gebruiken

Zooals men weet, behoort de Christelijke Paschen (de Joden vieren het hunne steeds op 15 Nisan (lentemaand) tot de beweeglijke of veranderlijke feesten, waarvan de datum waarop ze gevierd worden, steeds afwisselt, in tegenstelling met de andere, vaste of onveranderlijke feestdagen, zooals Kerstmis b.v., die jaarlijks op denzelfden datum terugkeeren. Het Christen-Paaschfeest nu wordt gevierd op den eersten Zondag na de eerste volle maan, die volgt op de lentenachtevening. Dit werd bepaald op het eerste oecumenische concilie, dat in 325 te Nicea samenkwam. De astronomische berekening ervan werd opgedragen aan den Bisschop van Alexandrië, die telken jare den datum bekend maakte in zijn „liber paschalis", een rondgaande brief, die tevens werd gebezigd tot de oplossing van een of ander kerkelijk vraagstuk.

Paschen kan dus, zooals uit het voorgaande volgt, nooit vroeger vallen dan 22 Maart, en nooit later dan 25 April. Zooals men begrijpt, gebeurt het slechts zelden, dat het op een dezer beide data gevierd wordt. In 1886 viel het op 25 April en in 1943 zal dit weer het geval zijn. In 1818 was het op 22 Maart Paschen en het zal dit weer zijn in... 2285. Maar zóover zijn we nù nog niet.

Teneinde te berekenen op welken datum Paschen valt, zijn er verschillende rekenkunstige formules, die echter allen nogal vrij ingewikkeld zijn. Het is dus maar gelukkig, dat iedere almanak en kalender tegenwoordig vermeldt, wanneer dit feest gevierd wordt.

Zooals elke Christelijke feestdag, heeft ook Paschen haar gebruiken, die vaak al verschillend zijn naar de landen of streken, waar ze in toepassing worden gebracht. Over den oorsprong dier gebruiken wordt, evenals over alles, wat men dènkt zeker te weten, veel getwist. Wij zullen het hier dus niet doen. Vast staat evenwel, dat Paschen reeds door onze heidensche voorouders, meer dan als lentefeest, werd gevierd. Men huldigde op dien dag n.l. het ontwaken van de natuur, het ontwikkelen van nieuw leven. Daarvan stamt ook af het op deze dagen gebruikelijke geven en eten van eieren, die reeds oudtijds golden als een symbool van vruchtbaarheid.

De vroegste sporen van Paascheieren vindt men terug in China, waar reeds in de 7e eeuw vóór Christus omtrent den tijd van ons Paaschfeest de gewoonte bestond, elkaar blauw-, rood- of bontgekleurde eieren ten geschenke te geven.

In ons land ging in vroeger dagen de onderwijzer, die tevens koster was, langs de huizen der boeren om in zijn mand „Paascheieren" op te halen voor zich en zijn gezin. Hij kreeg dan van iedereen boer drie of meer eieren, doch nooit minder dan drie, daar drie eieren slechts een Paaschei maakten, zooals blijkt uit het volgende rijmpje:

„Een ei is geen ei,
Twee ei is één ei.
Drie ei is een Paaschei."

Hij klopte ook wel nergens tevergeefs aan, want een oud gezegde luidt: „ergens zoo wisse van zijn, als de köster van zien Paoscheier."

Ook de jongelieden — neen, die vooràl — gaven elkaar Paascheieren ten geschenke, vaak met hetzelfde doel als ze elkaar nu nog Sinterklaasgeschenken geven, want het ei gold behalve als symbool van vruchtbaarheid, ook als zinnebeeld van liefde en huwelijksgeluk.

Lodewijk XIV liet ook, daags vóor het Paaschfeest aan alle hovelingen en dienaren gekleurde, door den Priester gezegende eieren uitdeelen. Het is Saint Simon, die in zijn „Memoires" ons dit vertelt.

Ook de Shah van Perzië liet, zooals de Fransche reiziger Chardin mededeelt, op den dag vóor de lentenachtevening aan zijn vrouwen kostbare, beschilderde of vergulde eieren aanbieden. Wel een bewijs dus, dat dit gebruik wijd verbreid is.

In enkele streken van ons land bestaat nog het z.g. eiertikken. De jeugd — vroeger deden ook de ouderen daaraan mee — komt daartoe op een afgezonderde plaats samen.

In Winterswijk kiest men de Wême, d.i. het pastorieland, te Wageningen den z.g. Paaschberg. De een tikt bij dit spel met de punt van zijn ei op die van den ander, zóo, dat steeds spits door spits en stomp door stomp wordt geraakt.

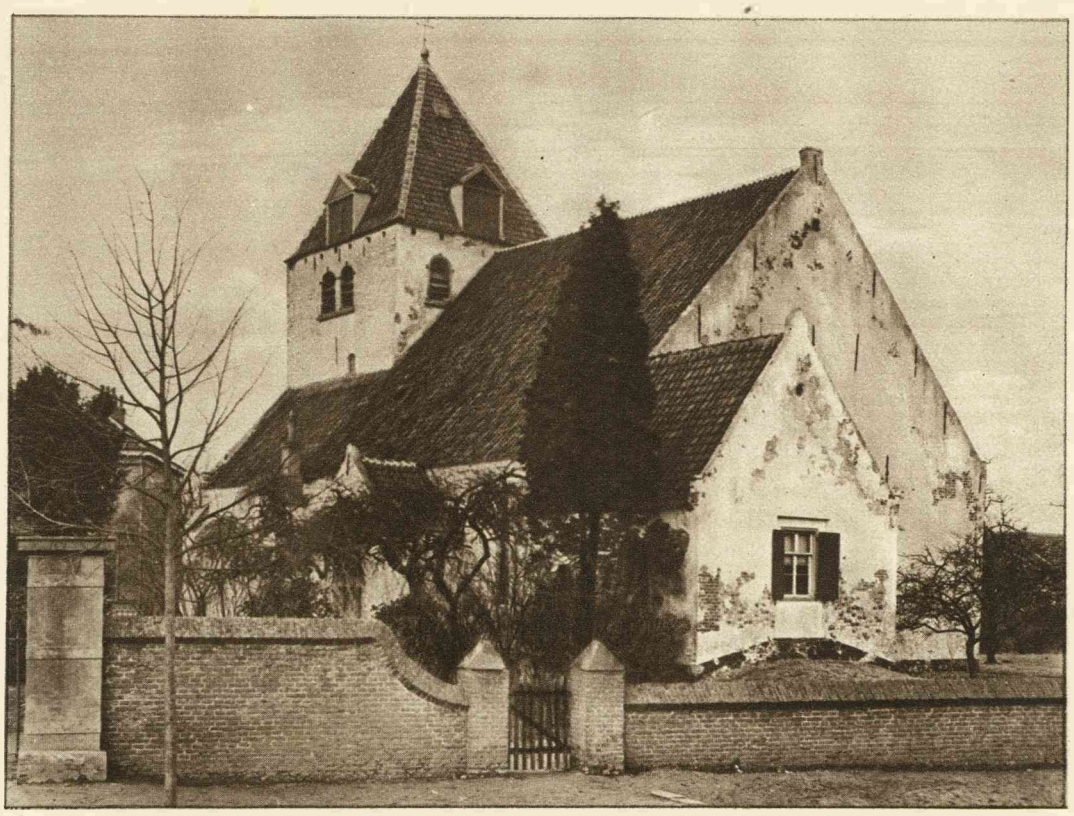
Wiens ei het eerst gekneusd wordt, heeft verloren.

In Duitschland vooral is het gebruik van eierenzoeken in zwang. De kinderen zoeken daar de door de ouders in het gras verstopte eieren, van welke hun dan wordt verteld, dat zij gelegd zijn door den Paaschhaas, die vroeger eveneens als symbool van vruchtbaarheid gold. Dat men aan den haas het vermogen toeschrijft van eieren te kunnen leggen, vloeit voort uit de legende, volgens welke de haas oorspronkelijk een vogel is geweest, die door Ostera, een der Germaansche goden, in een viervoeter werd veranderd.

Door zijn vroegeren bestaansvorm kan hij nu nog eieren leggen.

Vooral op de Duitsche Paaschkaarten leeft de Paaschhaas nog voort, en in sommige streken van Duitschland zingen de kinderen nog thans:

„O, Osterhaas, o, Osterhaas,
Leg dyni Eier bald ins Gras!" ***

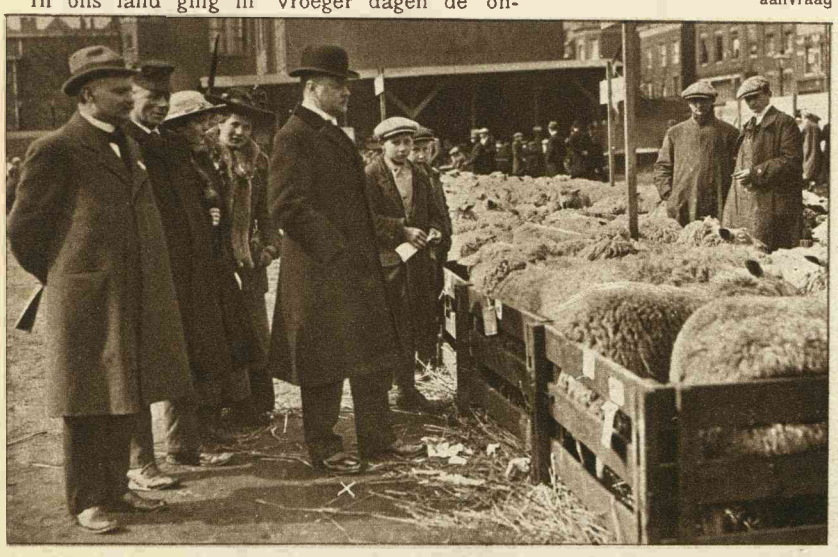
Een schilderachtig bouwwerk.

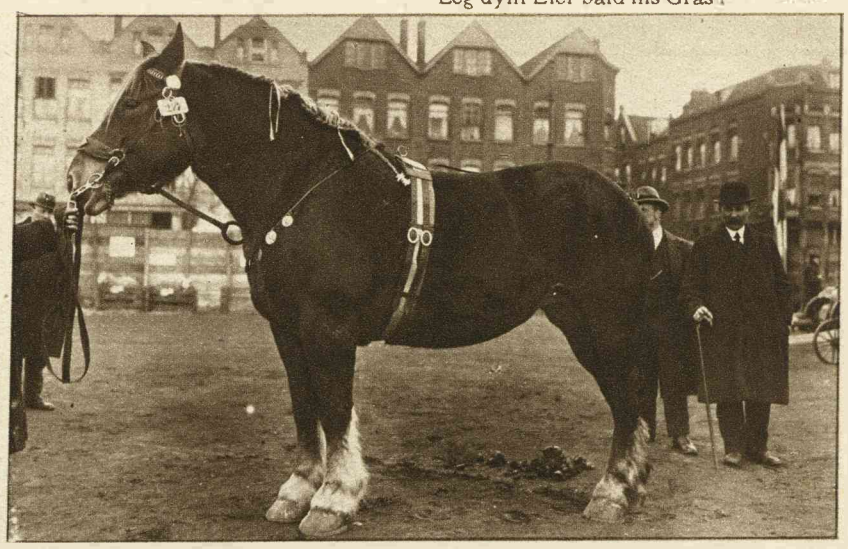
De Nederlandsch-Hervormde Kerk te Batenburg, een schilderachtig gebouwtje uit het midden der 15e eeuw ongeveer. In de kerk bevinden zich het prachtige monument van den Graaf van Hoorn en talrijke wapenborden van adellijke families uit die streken afkomstig.

Vogelboschjes.

Het Hoofdbestuur der Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels, gevestigd Rokin 69, Amsterdam, zond ons een circulaire, waarin verschillende plannen uitgewerkt zijn tot het planten van vogelboschjes voor insecten-eters en andere nuttige vogels. Het doel, dat de Vereeniging met het aanleggen van deze boschjes beoogt: de verzorging van nuttige vogels, en het uitbreiden in alle kringen van het aantal vogelvrienden, lijkt ons zeer sympathiek, en gaarne voldoen we daarom aan haar verzoek, in ons blad de aandacht te vestigen op de door haar rondgezonden circulaire, waarop een drietal lijstjes voorkomen van het benoodigd plantsoen voor vogelboschjes van drie verschillende afmetingen. De kosten zijn betrekkelijk gering en worden voor grootere terreinen naar verhouding kleiner. Bovendien stelden verscheidene kweekers een belangrijke hoeveelheid materiaal uiterst billijk ter beschikking, om het planten van vogelboschjes over geheel Nederland te bevorderen. Een leidraad van Jhr. Quarles van Ufford, „Het Vogelbosch", is gratis op aanvraag te bekomen.

Groote Paaschvee-Tentoonstelling te Rotterdam.

Vanwege de afdeeling Rotterdam, Schiedam en Omstreken van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw werd verleden week te Rotterdam de jaarlijksche Paaschvee-tentoonstelling gehouden. Links: De burgemeester van Rotterdam, mr. Zimmerman (x), brengt een bezoek aan de tentoonstelling. Rechts: Vosmerrie Juliette de Verlaine, eig. A. W. van Spreng Jzn., Heiningen, gem. Fijnaart. Werd reeds 12 maal met een eersten prijs bekroond en verkreeg ook op deze expositie weer den eersten prijs. De medailles der vroegere bekroningen zijn het paard als halsband omgehangen